

Csrepka Márton Bertalan

Anyanyelvi nevelés és kultúraközvetítés a diaszpórában – egy Kőrösi Csoma- ösztöndíjas tollából

Kedves Olvasók!

A Kőrösi Csoma Sándor Program célja a diaszpóra magyarságának megszólítása, a köztük és az anyaország között lévő kapocs erősítése, a diaszpóra közösségi és kulturális életének a megszervezése, valamint a magyar nyelvismeret fejlesztése és szinten tartása a kiérkező ösztöndíjasok segítségével, akiknek megbízatása kilenc hónapra szól. Jómagam úttörő ösztöndíjasnak számítok olyan értelemben, hogy három városhoz tartozom, tudniillik a németországi Freiburg városán kívül a svájci Bazel és Bern kötelékében egy olyan, nem hagyományos pozícióban végezhetem a tevékenységemet, amely leginkább a helyi magyar közösség számára rendezvények, események és egyéb programok szervezését, illetve az egyesületi médiumok, internetes oldalak és levelezőrendszer kezelését öleli fel.

Fő tevékenységi körömbé különféle feladatok tartoznak: kirándulások, kulturális események és rendezvények szervezése, weboldalszerkesztés, annak napra készen tartása, könyvszerkesztés és fordítási tevékenység, továbbá a fent említett városokban működő magyar iskolákban zajló anyanyelvi oktatás segítése.

A magyar közösség tagjait kedves, nyitott, barátságos és közvetlen személyek alkotják. Egy-egy rendezvényt követő kötetlen beszélgetések alkalmával, illetve nem hivatalos keretek között lehetőségem adódik rendszeresen találkozni és kapcsolatot tartani velük.

A freiburgi és a bázeli magyar közösségekre egyaránt igaz, hogy az idősebb korosztály az aktívabb. A könyvbemutatók, előadások, nemzeti ünnepek alkalmából szervezendő megemlékezések, filmklubok, klubdelutánok nagyobb mértékben vonzzák az idősödő generáció tagjait, meggyőződésem szerint azért, mert nekik különösen jólesik olykor-olykor családias, magyar közegben lenni. Bernben e tekintetben azért eltérő a helyzet, mert ott a magyar iskolán kívül minden szombaton cserkészcsapat is működik, és a magyar egyesület által szervezett események gyakran a fiataloknak és a gyermekeknek is szólnak, így Mikulás-ünnepséget, karácsonyi ünnepélyt – amelynek keretein belül a cserkészcsapat egy színdarabot is előadott –, valamint különböző táborokat is rendezünk.

Mivel fő tevékenységem Freiburghoz köt, az anyanyelvi nevelést és az anyanyelvi kultúraközvetítést elsősorban freiburgi nézőpontból ismerem. Az iskoláskorú gyermekek magyarnyelv-tanulását a 2006 szeptembere óta sikeresen működő Freiburgi Magyar Iskola segíti. Az intézményben két csoport van, mindegyikben hat-hat gyereket tanít egy-egy jól képzett tanárnő. A konzuli modellt nem követve, a tanárnők saját tapasztalataikra és kvalitásaikra támaszkodva állítják össze az éves tananyagot a gyerekeknek. Feladatuk nem egyszerű, mert mindkét csoportban nagy életkori különbségek vannak. Ennélfogva néhányan inkább magyar–német kettős magyarázattal képesek hatékonyabban elsajátítani a tananyagot, néhányan a magyar ábécé tanulásával, illetve az olvasással bíbelődnek, akadnak azonban olyanok is, akik a keresztretjvényfejtést a kisujjukból kirázzák. Ebben a vegyes összetételben kell tehát minden igényt kielégítő tananyagot összeállítani.

Amikor tudok, és svájci kötelezettségeim engedik, igyekszem szombatonként bemenni az iskolába, és segíteni a tanárnők munkáját. A két csoporton belül kisebb egységeket hozunk létre, hogy mindenkivel a szintjének megfelelően tudjunk foglalkozni, tehát idősebb, olvasni már jól tudó tanulóknak ne legyen unalmas a betűzés, ábécétanulás, valamint fordítva, ne legyen nehéz a kisebbeknek a tananyag, értsék meg, sajátítsák el, ápolják és fejlesszék a magyarnyelv-tudásukat. Itt azért nem használtam az *anyanyelv* kifejezést, mert a vegyes házasság, valamint a szülők közötti kommunikáció miatt többen inkább a németet tekintik anyanyelvüknek. Ilyenkor a magyar ajkú szülő érdeme, hogy gyermeke a magyar nyelvet is megtanulja. A törzsanyagon túl több ízben tartottunk játékos foglalkozásokat, decemberben például Mikulás-napot, amely keretei között a Téalapó (a jelen írás szerzője beöltözve) „messzi földről leszállt” a gyerekek közé, hogy megajándékozza őket, a gyerekek pedig bábjátékkal készültek neki.

1. kép

Mikulás-napi bábjáték a Freiburgi Magyar Iskolában (A szerző fényképe)

A Mikulás elmondta, mit látott az év során (a szülőktől kapott, gyermekeiket illető dicséretetek, illetve javítanivalók alapján), és megígértette a gyerekekkel, hogy amiben egész esztendőben jók voltak, azt megtartják, amiben pedig javulniuk kell, abban fejlődnek. Farsangi mulatság is volt, amikor a gyerekek szabadon beöltözhettek annak, aminek szerettek volna, és a tanítási idő alatt az általuk választott karakter jellemzői szerint viselkedtek. Az iskola mint intézmény jó közvetítő közeg ahhoz, hogy a diaszpórában élő magyar közösségek ápolják az anyanyelvüket, megismerkedjenek a magyar kultúrával, és erősítsék identitásukat.

Az utóbbi időben feladatköröm részét képezte az interjúkészítés mind a freiburgi, mind a berni magyar közösség tagjaival. A Freiburgi Magyarok Baráti Köre idén ünnepli fennállásának 35. évfordulóját, és

ezen alkalomból jubileumi arcképcsarnokot készítünk, amelynek keretei között ösztöndíjként interjúkat veszek fel a Freiburgban vagy a régióban élő magyar, az egyesület életében nagy múltra visszatekintő, meghatározó honfitársaink élettörténetéről. Olyanokról, akik a kezdetektől végigkísérik az egyesület életét. Örömmre szolgál leülni velük beszélgetni, mert személyes meggyőződésem, hogy mindenkinek van egy története, amelyen keresztül megismerhetjük magát az egyént. Interjúalanyaimnak pedig nem is akármilyen története van, rendkívül szórakoztató és tanulságos beszélgetésekben lehetett részem.

A berni magyar közösség tagjaival készült interjúsorozat pedig a készülőben lévő *Svájci magyarok története* című könyvhöz szükséges. Ebben a kötetben az 1956-os kivándorlási hullám idején Svájcba, történetesen Bernbe érkező honfitársaink mesélnek élettörténetükről, gyerekkorukról, kiköltözésük okairól, családjukról, az anyaországgal való kapcsolatukról és a helyi magyar egyesülethez fűződő viszonyukról. Az eddigi interjúk során itt is rendkívül kedves, sokat tapasztalt és nyitott emberekkel találkoztam, akik nosztalgikusan anekdotáztak a vidám és a zivataros időszakokról egyaránt.

Jó látni, hogy a külföldön, jelen esetben Nyugaton élő, kisebb magyar közösségek nemcsak hajlandók anyanyelvük és kultúrájuk megőrzésére, hanem tesznek is az ápolásáért. Becsülöm a különböző országokban élő magyar kisebbségeket, azokat, amelyeknek tagjai a mindennapi kenyérkeresés mellett sem feledkeznek meg a magyarságukról, és tevékenységükkel – akár pusztán egy eseményen történő aktív részvétellel – hozzájárulnak a magyarság fennmaradásához és az identitás megőrzéséhez. Bízom benne, hogy a korábban kivándorolt idősebb generáció példaként szolgál ebben a tekintetben a fiataloknak. Megítélésem szerint a cél az, hogy minden magyar a szülőföldjén boldogulhasson, ám amennyiben ez nem sikerül, és bármilyen oknál fogva a kivándorlás mellett döntenek, ne menjen végbe továbbra sem a teljes asszimiláció, és a magyarság képes legyen a nemzeti öntudat megőrzésére.

Freiburg, Bazel, Bern, 2023. május 13.

Üdvözlettel:

Csrepka Márton Bertalan
Kőrösi Csoma Sándor Program

Csrepka, Márton Bertalan: Mother Tongue Education and Culture Transmission in the Diaspora – by a Kőrösi Csoma Scholar

Az írás szerzőjéről

Csrepka Márton Bertalan

Kőrösi Csoma-ösztöndíjas

Miniszterelnökség

Nemzetpolitikai Államtitkárság

csrepka997[kukac]gmail.com